

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“ на тема: „Генетична оценка на популации на черния бор в България“, с автор инж. Станимира Валентинова Шулева – задочен докторант, по научна специалност Горски култури, селекция и семепроизводство

Автор на становището: проф. д-р Петър Желев, катедра Дендрология, ФГС, ЛТУ

1. Кратко представяне на автора

Станимира Шулева е получила бакалавърска степен по горско стопанство през 2001 г. и магистърска степен по същата специалност през 2004 г. През 2008 г., след успешно издържан конкурс е зачислена в задочна докторантура в ЛТУ. За научен ръководител е определен доц. Величко Гагов и за научен консултант – доц. Петър Желев. През 2011-2012 г. прекъсва обучението си като докторант поради майчинство. Поради пенсионирането на доц. Гагов през 2011 г., през 2013 г. за научен ръководител е назначен доц. П. Желев. Също през 2013 г. е отчислена с право на защита. Дисертацията е обсъдена от разширен катедрен съвет на катедра „Дендрология“ с решение за откриване на процедура за защита (Протокол № 8 от 13.03.2023 г.).

2. Актуалност на проблема

Устойчивото ползване на природните ресурси е първостепенен проблем не само на фундаменталните и приложни природни и аграрни науки, но и на развитието на обществото. Опазването и устойчивото ползване на горските генетични ресурси е част от посочения по-общ проблем, а ефективното изпълнение на тази задача изисква добро познаване на наличните генетични ресурси. Настоящата дисертация е принос в тази област – характеризирателно на генетичните ресурси на дървесен вид с първостепенно стопанско, екологично и природозащитно значение. Това определя актуалността на оценяваната дисертация.

3. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния обзор.

В дисертацията са цитирани общо 288 литературни източника и по-голямата част от тях са коментирани в литературния преглед. Това показва, че докторантката познава добре нашата и международната литература по проблемите, засегнати в дисертацията. Освен това, на базата на литературния преглед са направени изводи за все още нерешени проблеми, свързани с генетичните ресурси на черния бор у нас.

4. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта е формулирана много общо – да се направи генетична оценка на популации на черния бор в България, но в поставените задачи има съвсем конкретни проблеми, които трябва да бъдат решени и въпроси, на които трябва да се намери отговор. Тъй като дисертационната работа е в голяма степен дескриптивна, няма ясно формулирана предварителна хипотеза, освен най-общото очакване за високо генетично разнообразие в изследваните популации. Методите на изследване са добре подбрани и съобразени с конкретните задачи.

5. Онагледеност и представяне на получените резултати.

В основния текст са представени 21 таблици и 26 фигури, а в приложение са посочени схемите на разположение на клоновете в семепроизводствените градини. Според мен с тези фигури и таблици дисертацията е достатъчно онагледена и начинът представяне на резултатите улеснява възприемането на информацията.

6. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Резултатите са обсъдени задълбочено, като собствените изследвания са поставени в контекста на проведени у нас и в чужбина подобни изследвания върху целевия вид или други близки видове. По-горе е посочен големия брой на цитирани литературни източници, като може да се направи заключението, че докторантката е цитирала практически всички по-важни проучвания, имащи отношение към нейните резултати.

7. Приноси на дисертационния труд.

Приносите в дисертационния труд са в резултат на постигането на поставената цел и изпълнението на поставените задачи. Научните приноси се изразяват в установените особености на разпределението на генетичното разнообразие в и между популациите, в установената ефективност на семепроизводствените градини, в установените генетични разлики между клоновете по отношение на някои признаци на шишарките и в някои други установени научни факти. Научно-приложните приноси са свързани с направените изводи и отправените препоръки за използването на генетичните ресурси на черния бор в практиката – както естествените популации, така и семепроизводствените градини от различен тип. Смятам, че докторантката достатъчно обективно е изброила приносите на дисертационния труд.

8. Оценка за степента на личното участие на дисертанта в приносите.

Личното участие на докторантката е ясно изразено в проведените теренни проучвания и експерименти, в лабораторните изследвания, част от които в Университетската лаборатория по биотехнологии и молекулярна генетика в ЛТУ, а друга част в лабораторията в Тайзендорф, Германия, където тя е осъществила научна

командировка. Личното ѝ участие е особено ясно изразено при представянето и обсъждането на резултатите от проучванията и от направените изводи.

9. Критични бележки и въпроси.

Като научен ръководител съм имал възможност да отправям своите критични бележки в процеса на работата върху дисертацията и те са послужили за подобряването на финалния вариант.

10. Публикувани статии и цитирания.

По дисертацията има публикувани две статии в международни списания – в „Наука за гората“ и в „Silva Balcanica“. Цитирания не са забелязани.

Заклучение

Дисертационната работа на инж. Станимира Шулева отговаря на всички изисквания за получаването на ОНС „Доктор“, предвидени в ЗРАСРБ и Правилника на ЛТУ за неговото приложение. В резултат на дългогодишни проучвания са установени важни научни факти за генетичните ресурси на черния бор в България и са посочени възможности за тяхното устойчиво ползване. Като декларирам положителния си вот, смятам, че дисертацията на инж. Станимира Шулева заслужава висока оценка и вярвам, че уважаемото научно жури ще я оцени по достойнство.

20.05.2023 г.

София

Изготвил становището:

/проф. П. Желев/